

DE HAAGSE TIJDEN



Jeugdijaren op de Da Costaschool

Pag. 3



De Vakbeweging in Den Haag

Pag. 5



Ik denk dat ik beter schrijf dan teken

Pag. 6-7



Ronald McDonald Huis Den Haag viert zilveren jubileum

Pag. 8

De Haagse krant van alle tijden

Denkend aan Holland

Onder de titel *Denkend aan Holland* werd het afgelopen seizoen weer een aantal tv-programma's uitgezonden waarin André van Duin en Janny van der Heijden, varende in een kajuitbootje, interessante locaties in Nederland bekeken vanaf het water. Kort voor Prinsjesdag werd een aflevering uitgezonden met een koninklijk tintje. Ze maakten een vaartocht van Leidschendam naar Delft over de Vliet en deden onderweg ook even Den Haag aan, waar werd overgestapt in een open rondvaartbootje van De Ooievaart. Via de Haagse grachten (met een aantal lage bruggen) werd toen koers gezet naar de Koninklijke Stallen aan de Hogewal. De stalmeester gaf daar een korte toelichting over wat er allemaal komt kijken bij de voorbereidingen voor Prinsjesdag.

Hun vaartocht over de Vliet deed mij terugdenken aan mijn kinderjaren toen wij vaak op bezoek gingen bij mijn oma die op de Vlietweg in Leidschendam woonde. Ik heb daar mooie herinneringen aan. Vooral zomers was er veel te zien. Er kwamen kleine binnenschepen langs, waarin de schippers vaak woonden met hun gezinnen, af en toe zag je een lijn met wapperend wasgoed. Soms stond er een box met een peuter op dek en tegenwoordig zie je nog wel eens dat er een kleine auto op het schip wordt meegenomen. In de zomervakantie kwam de salonboot van Den Haag naar Avifauna bijna dagelijks langs en

bij mooi weer zat iedereen op het bovendeck.

Leidschendam was in de jaren vijftig een dorp met veel tuinbouw. Zomers werden producten als bloemkool, sla en komkommers op platte schuiten naar de groenteveiling vervoerd. Vaak zag je komkommers of kroppen sla die van een boot waren gevallen in de Vliet drijven. De veiling lag vlakbij, net voorbij de spoorbrug. Hoewel het eigenlijk verboden was, werd er geregeld gezwommen in de Vliet, vooral door de wat oudere jongens, die sprongen dan vanaf de spoorbrug in het water. Heel gevaarlijk natuurlijk en ook ongezond, door de vele ratten in het water kon je de ziekte van Weil oplopen.

De gemeente Leidschendam ontstond in 1938 door de samenvoeging van de oude dorpen Stompwijk en Veur. De naam Leidschendam werd wel al veel langer gebruikt om de

bebouwing die rondom de dam in de Vliet was ontstaan aan te duiden. Het vijftigjarig bestaan van Leidschendam werd in 1988 feestelijk gevierd, maar om een dreigende annexatie door Den Haag te voorkomen, kwam in 2002 opnieuw een fusie tot stand, nu met Voorburg. Een geheel nieuwe naam (Vlietsteden) bleek onvoldoende draagvlak te hebben, het merendeel van de bewoners wilde de oude namen graag behouden. Daarom heet de nieuwe gemeente gewoon Leidschendam-Voorburg.

De Vliet - een in de vroege middeleeuwen gegraven kanaal - was eeuwenlang de belangrijkste vaarroute tussen Leiden, Delft en Rotterdam. Turf, zand en groenten werden vervoerd op platbodems of kleine zeilschepen. In de zestiende eeuw kwamen er ook trekschuiten voor vracht en passagiers. Voor reizigers bleken trekschuiten een betrouwbare en aangename manier van reizen.

Evenwijdig aan de Vliet lag een jaagpad voor trekpaarden, in latere tijd verbreed en geschikt gemaakt voor koetsen en landbouwvoertuigen. Kleine boten werden soms met mankracht door schuitenvrouwen getrokken.

Een lastige barrière vormde de dam (de Leydse Dam) in de landscheidingsdijk tussen Delfland en Rijnland die vanwege het verschil in waterpeil was aangelegd. Alle passagiers moesten op die plek van schip wisselen en de vrachtschippers laadden hier hun vracht over. Later kwam er een overtoom, de schepen konden daar over de dam worden getrokken met behulp van grote raderen en touwen. Pas in 1648 werd er een kleine sluis aangelegd; het huidige sluisencomplex stamt uit 1885.

Tegenwoordig is het gebied rond de sluisen opnieuw een levendige plek. Het fraaie decor

van het sluiswachtershuisje, de kenmerkende achtkantige hervormde kerk (Peperbus) en de statige RK Petrus- en Pauluskerk maken dit hart van oud-Leidschendam aantrekkelijk voor recreatief bezoek. Bij mooi weer zitten de terrassen aan het water al gauw vol. Altijd leuk om daar naar de langskomende schepen te kijken, zeker wanneer nog niet erg ervaren recreatie-schippers de sluisen moeten binnenvaren. Aan beide zijden van de sluisen bevinden zich verkeersbruggen. Als voetganger of fietser was het leuk om de brugwachters in actie te zien als die bruggen om beurten geopend werden. Tegenwoordig worden de bruggen vanaf afstand centraal bediend. De houtzaagmolen De Salamander, gerund door vrijwilligers, ligt een klein stukje verderop aan de Vliet en wordt veel bezocht.

Bonnie Spaans-Barkmeijer
bonniespa@telfort.nl



Rondvaart met de Ooievaart. Foto: Willem Vermeij, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Haags Gemeentearchief



Houtzaagmolen De Salamander in Leidschendam. Foto: M. Spaans

van der VLUCHT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlucht.nl
www.glashandel-vandervlucht.nl

PFAFF SMARTER 140S
Ideale machine voor een beginnende naaister en of verstelwerkzaamheden

€ 349,00

WESTEINDE 83-95, DEN HAAG
TEL. 070-3463000

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING
J. Henning
www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar
Let op! Wij zijn verhuisd:
Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS



De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire! Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen? Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

De Haagse Tijden, van en door Hagenaars

Onze lezers zijn tevens onze schrijvers. Zonder u geen krant. Heeft u een mooie herinnering aan onze stad? Weet u de geschiedenis te vertellen van een kenmerkende plek, een bijzonder gebouw óf gebeurtenis in Den Haag? Deel het met ons via redactie@dehaagsetijden.nl. Wie weet ziet u uw verhaal en foto's binnenkort terug in de krant!

Rectificatie

In de krant van 15 oktober staat in het verhaal *Hagenaars in Buchenwald* een verkeerde foto bij de tekst. De Hendrik Tilanus over wie wordt geschreven overleed in 1966. Onder de foto staat dat deze gemaakt is in 1968. De afgebeelde persoon is de zoon van dhr. Tilanus.

Hotel Wittebrug

Vorige week kreeg ik bij toeval te horen dat er op 24 augustus 2021 een oproep in De Haagse Tijden is geweest met betrekking tot de historie over het ontstaan en de sluiting van Hotel Wittebrug. Ik woon in Twente, vandaar! Er heeft inmiddels met veel plezier een ontmoeting plaatsgevonden met tientallen voormalig oud-medewerk(st)ers, is mij verteld door mevrouw Eeke Crabbendam. Voor mij was het helaas te laat hier ook bij aanwezig te kunnen zijn. Het schijnt dat er door Eeke Crabbendam een boek over Hotel Wittebrug is uitgegeven, maar helaas maar een beperkt aantal en dit boek blijkt niet meer in de verkoop te zijn. Is er wellicht iemand die dit boek aan mij kan uitlenen of zelfs verkopen? Ik heb anderhalf jaar als telefoniste bij Hotel Wittebrug gewerkt met erg veel plezier en heb er veel bijzondere personen van dichtbij mogen begroeten en ontmoeten, waaronder prins Philip, de toenmalig echtgenoot van koningin Elizabeth van Groot-Brittannië. Ik ondersteunde ook geregeld



het avond-team in de receptie bij late arrivals tijdens mijn 15-23 uur dienst. Bij deze een foto waarop ik aan het werk ben in de telefooncentrale van het hotel. Elke kamer had een klepje en alle communicatie, ook intern, verliep dus via de telefooncentrale; dat was giga-hard werken! Specifiek het internationale telefoonverkeer en de financiële verantwoording was een belangrijk item. Ik hoop op positieve reacties! *Nel Roerink ex Marissen*
nelroerink@gmail.com

Den Haag als proeftuin

In De Haagse Tijden van dinsdag 17 september 2024 stond *Den Haag als proeftuin* door Harry Daudt. Hij schreef o.a. over VVP, waar ik zelf in de zestiger jaren nog als elftalbegeleider heb gefungeerd. Ook was er een keer een informatieavond belegd waar ingenieur Ad van Emmenis zijn verhaal kwam vertellen. Om te beginnen vroeg hij mij wat VVP betekende. We hebben het toen bij de officiële naam gehouden en de scheldnaam verzwegen. Harry vergat de scheldnaam van R.A.V.A. te onthullen en die was *Rotte Appelen Vallen Af*. Hij noemde ook Jan de Cler met zijn *Hup Holland Hup*. Die Jan zag iedere keer kans om de tekst actueel aan te passen, aangevuld met het terugkerend refrein van Hup... enzovoort. *J.I.M. (Hans) de Bruijn*

Documentatiegroep '40-'45

Een landelijke vereniging en kenniscentrum op het gebied van de Tweede Wereldoorlog organiseert een Boeken- en documentatiemarkt in de Koningshof aan de Uiverlaan 20 te Maassluis op 9 november 2024 van 9.00-14.00 uur. Wat hebben wij te bieden? Er zijn dertig tafels met een aantrekkelijk aanbod van leden van de Documentatiegroep. Dit bestaat uit boeken, originele kranten, documenten over o.a. de illegale pers, foto's, affiches uit de Tweede Wereldoorlog. Bezoekers kunnen vooraf via vragen@documentatiegroep40-45.nl al wensen/vragen indienen. Verzoeken voor bepaalde boektitels of documenten worden doorgestuurd naar alle standhouders. Op de beurs kunt u onze unieke database raadplegen voor informatie over personen/familieleden m.b.t. Tweede Wereldoorlog als hulp bij (familie)onderzoek. U kunt ook uw eigen digitale info meebrengen en vergelijken met wat er over uw onderwerp in de database staat. Onder voorbehoud. Hebt u iets in uw eigen verzameling wat u dubbel heeft of kwijt wilt? Neem het mee naar de beurs en kijk of u het kunt ruilen voor iets wat u op de beurs tegenkomt en graag wilt hebben. De Documentatiegroep '40-'45 is te vinden op documentatiegroep40-45.nl



Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Den Haagse plekken en hun momenten

Den Haag heeft plekken die ik herinner, mijn leven lang sommige laten me lachen en van sommige ben ik bang sommige zijn weg en andere bestaan nog steeds al die plekken hebben hun momenten waarvan ik blij ben dat ik er ben geweest van pubertijd tot volwassen ik roep ze terug want ze zijn er nog ook al gaat het leven vlug

en al die Haagse plekken zetten een glimlach in mijn hoofd, maar ook op mijn mond in gedachten tover ik ze terug, elke dag omdat ik op die plekken het geluk vaak vond met vrienden en vriendinnen het leek allemaal zo gewoon we spraken nog met elkaar in zinnige zinnen en dit is aan die Haagse plekken mijn eerbetoon

al die herinneringen verliezen hun waarde als ik denk aan het griezelige nieuwbouw spook omdat, als ik dan eventjes naar de Haagse skyline staarde trek ik in gedachten aan de choke voor de mensen en hun glimlach, omdat het minder wordt en daarom stop ik vaak eventjes, bij de plekken die ik mij herinner voordat weer een sloophamer mijn herinnering verstoort

Onthulling muurtekst Victor R. Meijer

Een zeer geslaagde onthulling door de Haagse burgemeester Jan van Zanen, ondersteund door mooie toespraken o.a. door Henk Augustijn de initiatiefnemer, de burgemeester en anderen. De schitterende tekst is te zien bij het gemaal hoek Loevesteinlaan

en Erasmusweg. Er waren vele bekenden uit de muziekwereld. Reactie van Victor: "Het was geweldig! Iedereen ontzettend bedankt voor de fantastische reacties, alle artiesten bedankt voor jullie bijdrage aan de onthulling van mijn mural."



Victor R. Meijer voor zijn mural. Foto: Frits van Gaans



Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom Marcello & Els
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Jeugdjaren op de Da Costaschool

Opnieuw kennismaken, na 63 jaar, met zes oud-klasgenoten. Dat overkwam mij op 6 oktober jl. in Gouda. Een aparte gewaarwording. Wij zaten destijds op de christelijke MULO de Da Costaschool in de 2e Schuytstraat in Den Haag. Deze school werd gesticht op initiatief van de kerkenraad van de Haagse Hervormde gemeente. Op 1 september 1910 werd de school geopend. In 1942 werd de school op last van de bezetters afgebroken en in 1949 heropend met huisvesting in een noodgebouw met twaalf lokalen. En dat was het gebouw waarin wij in de jaren 1956-1961 op school zaten. En zo herinner ik mij de school ook, in een noodgebouw. De gymlessen werden elders gegeven, onder andere in de Paulus Buysstraat en in de Copernicusstraat.



De tweede klas ging op schoolreis naar Rheden

De heer P.A. Belger (ook wel Pa Belger genoemd) was het hoofd van de school. Een aardige man, die ook de Duitse lessen in de vierde klas verzorgde. In principe duurde de opleiding vier jaar, maar er waren ook leerlingen die er wat langer over deden. Je kunt het maar naar je zin hebben op school. En dat was in mijn geval ook zo.



De reünie op 6 oktober jl.

In de pauzes en ook na schooltijd voetbalden alle jongens uit mijn klas op het veldje naast de school. Ik herinner mij de namen van Arie Roos, Jan Pronk, Jaap Groen, Fred van Hoorn, Leen Tuit en Ronnie Simonis. Maar er waren veel meer jongens die meevoetbalden, ook uit andere klassen. Eerst gingen we 'poten' om de partijen te kiezen. De beste voetballers werden dan het eerst gekozen. Onze jassen fungeerden als 'doelpalen'.

Ook brachten we (meestal de jongens) nogal veel tijd door in het koffiehuis in de Danckertstraat om te biljarten. Maar ik begreep op 6 oktober, tijdens

de lunch, dat ook meisjes het koffiehuis bezochten! De leiding van de school was hier niet echt enthousiast over. We konden er sigaretten kopen voor vijf cent per stuk en ook daar waren ze al niet enthousiast over. We mochten in en rond de school niet roken, maar een 'sigaretje' vonden wij toen stoer. Men was best streng, want fietsen op het schoolplein was ook al verboden. De conciërge moest daar toezicht op houden. Fietste je toch op het schoolplein en je werd betrapt, dan kon je de fiets in de namiddag om 17.00 uur bij de conciërge terugkrijgen. In de nabijgelegen Valeriusstraat mochten we in de pauze al hele-

maal niet komen. Daar verkochten ze bij HUS puddingstukjes voor tien cent en die gingen er bij ons in als koek.

Het contact voor de nieuwe kennismaking van 6 oktober is een gevolg van mijn artikel in De Haagse Tijden van 4 oktober 2022, waarin ik vertelde over mijn vader in de winkel in het Statenkwartier. Daar had onder andere oud-klasgenoot Sacha van Wilgen op gereageerd en zij had weer contact met Tonny van den Berg. Tonny woont in Bilthoven in hetzelfde complex als Atty Treffers. Zo is de bal gaan rollen. In het huis van Rennie Korsten in Gouda

hebben wij op 6 oktober veel herinneringen naar boven gehaald. Dat laatste hebben we voortgezet tijdens een lunch in een restaurant aan de Reeuwijkse plassen. De dames hadden uiteraard andere herinneringen aan hun schooltijd dan ikzelf.

Hierboven onder andere een foto van het schoolreisje in de tweede klas naar Rheden. Klaarblijkelijk waren er meer tweede klassen, want het is een grote groep. Te zien op de foto zijn de docenten De Boer (geschiedenis), mevrouw Vijverberg (Engels), mevrouw De Greef (Frans en wiskunde). In de derde klas gingen we op schoolreis met de bus naar Koblenz. We hebben toen gelogeerd op een aparte locatie,

de jeugdherberg in het fort Ehrenbreitstein aan de Rijn. Bij de balustrade van het fort heb je een adembenemend uitzicht op Koblenz aan de Rijn en de Moezel. Dat maakte indruk. Zo ook het verhaal dat de Amerikanen aan het eind van de Tweede Wereldoorlog om het fort heen zijn getrokken. Ze lieten de Duitsers daar gewoon zitten. Het was voor mij de eerste keer dat ik in het buitenland kwam en dus was het een hele belevenis.

Het is bijzonder dat we (nu nog) met zeven oud-klasgenoten na 63 jaar zaten te lunchen, waarbij onder andere oude 'verliefdheden' ter sprake kwamen. Wie reed met wie 'hand in hand' op de HOKIJ, de schaatsbaan op Houtrust...? En meer van dat soort vragen.

We hebben zitten filosoferen of we meer oud-klasgenoten kunnen bereiken om bijvoorbeeld in 2025 nog eens een reünie te organiseren. Mogelijk is dit artikel een aanzet daartoe. Ik zie reacties heel graag tegemoet!

Martin Boers
mariskamartin@caiway.nl



2e Schuytstraat, Da Costaschool. Foto uit 1950, Dienst voor de Stadsontwikkeling, Haags Gemeentearchief



Dreieck



AUTO HOUTWIJK

sterk in elk merk



De stilste brommobiel E-Aixam

100% elektrisch

Maak een proefrit:
070 - 329 70 51

Showroom & verkoop:
Zichtenburglaan 76-82


www.autohoutwijk.nl


Taxichauffeur gezocht



zoekt chauffeurs en/of chauffeuses in het bezit van een chauffeurspas.

Personenvervoer 

070-3072000 • info@vdwijst.com

- MAAIKE WEERWAG -

Persoonlijk & laagdrempelig

www.oktober-uitvaart.nl





oktober uitvaartzorg
06 55 17 26 83



Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice

- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag



T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl



Kasten op maat






20 jaar garantie

Kasten voor iedere leefruimte

Vele stijlen, kleuren en mogelijkheden

Meet & Montage service

Bezoek onze showroom

☎ 070 345 27 00 www.houtwinkelzaag.nl 📍 Laan van Meerdervoort 258

De audicien aan huis in uw regio.





Op basis van een uitgebreide gehoortest worden uw hoortoestellen perfect afgemeten, **bij u aan huis.**

★★★★★ 9,4

 oogvoororen.nl
Een ander geluid.

CONTACT
085 - 486 3743
info@oogvoororen.nl



Meer dan alleen verhuizen...



Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96



Seniorenverhuizing
Volledig verzorgd!



Woningontuiming
Huur- en koopwoning



Schilderen kluswerk
Stofferen en behangen



Spoedoplevering
Binnen 7 dagen leeg



de beste in
VERHUZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com



Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten



Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

www.novodent.nl

Wat doet u met uw overwaarde?

Wilt u profiteren van de overwaarde van uw woning, maar niet verhuizen? Dat kan.

- Vul uw AOW en pensioen aan met een eenmalig of maandelijks bedrag
- Vrij te besteden: bijvoorbeeld voor uzelf, uw kinderen of kleinkinderen
- Veilig, verantwoord en vaak al mogelijk vanaf 60 jaar

Voorbeeld

Een alleenstaande vrouw (71 jaar) heeft een woning die € 400.000 waard is met een hypotheek van € 90.000. Haar overwaarde bedraagt € 310.000. Het is haar wens een deel van de overwaarde te verzilveren om daarmee haar pensioeninkomen aan te vullen en een financiële reserve te hebben voor de toekomst.

Omdat ze de komende jaren nog een lage rente betaald op haar huidige hypotheek wil ze die ongewijzigd laten doorlopen. Voor de opname uit de overwaarde heeft ze vervolgens een aantal mogelijkheden, bijvoorbeeld:

- Met behulp van een overwaarde hypotheek van ABN AMRO eenmalig € 75.000 (max) opnemen die ze vrij kan besteden.
- Met behulp van een overwaarde hypotheek van ABN AMRO een periodieke vrij besteedbare uitkering creëren van € 550 per maand gedurende 15 jaar of € 750 per maand gedurende 10 jaar.

Aan bovenstaande berekening kunnen geen rechten worden ontleend.

Vraag vrijblijvend om een gratis berekening of kennismakingsgesprek.
Bel 070-392 51 35 of kijk op zilverleven.nl




Zilverleven
Overwaardeadvies voor senioren

De Vakbeweging in Den Haag

Den Haag huisvest niet alleen de regering, maar ook de mensen die de regering ondersteunen. Een ambtenarenstad dus. Bovendien worden ook het stads- en provinciebestuur door ambtenaren terzijde gestaan. Mijn vader bijvoorbeeld heeft bij de gemeentelijke Plantsoenendienst gewerkt. Eind negentiende eeuw ontstaan organisaties die opkomen voor rechten van ambtenaren. Na het samengaan van diverse bonden groeien die uit tot een paar landelijke vakbonden, gevestigd in Den Haag.

Voorbeelden hiervan zijn de Centrale Nederlandse Ambtenaarsbond (CNAB), de Katholieke bond van ambtenaren (KABO), de Algemene Rooms-Katholieke Ambtenarenvereniging (ARKA) en de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel (NCBO). In Amsterdam huist de Nederlandse Bond van Personeel in Overheidsdienst (NBPO). In 1947 fuseren CNAB en NBPO tot de Algemene Bond van Ambtenaren (ABVA). De nieuwe bond wordt de grootste in zijn soort in Nederland. Hij krijgt een nieuw kantoorgebouw aan de Stadhouderslaan, dat in 1960 wordt betrokken.

Den Haag huisvest ook kleinere bonden zoals het Ambtenarencentrum, Politiebond ANPV, Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (te Scheveningen), BBTv (voor jonge beroepsmilitairen), Vakcentrale voor Professionals, Vereniging Hogere en Middelbare Ambtenaren VMHA-ARWI.

Een greep uit naoorlogse acties Belastingambtenaren, aangesloten bij de Nederlands Christelijke Bond van Overheidspersoneel, de A.B.V.A. en de A.R.K.A., houden in 1961 een massale protestvergadering in de Houtruithallen tegen het promotie- en salarisbeleid. Na de rede van J.J. Loerakker, secretaris van de ARKA, die scherpe kritiek leverde op de houding van de regering, applaudisseren de ongeveer 6.000 aanwezigen luid.

Na afloop van de HEAO-studie volgt de dienstplicht. Ik doe een beroep op de Wet gewetensbezwaren militaire dienst en word te werk gesteld in de Koninklijke Bibliotheek, toen gevestigd aan het Lange Voorhout. Als lid van de Vereniging van Dienstweigeraars (VD) ben ik begin december 1974 een van de actievoerders voor verruiming van de wet opdat ook 'aatomweigeraars' erkend worden als gewetensbezwaarden.



Ongeveer 300 mensen demonstreren bij de Poolse ambassade, Alexanderstraat 25, tegen het uitroepen van de noodtoestand in Polen. Foto uit 1981, Robert Scheers, Haags Gemeentearchief

In de wereldwinkel doe ik vrijwilligerswerk. Een groep uit de wereldwinkel werkt samen met de Stichting Ontwikkelings samenwerking Vakbeweging (SOSV) om de wijze aan de kaak te stellen waarop Billiton bezig is Suriname te plunderen. Door een pamflet-actie 1973/1974 bij de deuren van het Billitonkantoor bij de Mauritskade proberen we de medewerkers te informeren en hun belangstelling te wekken. De SOSV is opgegaan in FNV Mondiaal.



Billiton-gebouw aan het Couperusplein. Foto uit 1969, Stokvis



Belastingambtenaren, aangesloten bij de Nederlands Christelijke Bond van Overheidspersoneel, de A.B.V.A. en de A.R.K.A., houden in 1961 een massale protestvergadering in de Houtruithallen tegen het promotie- en salarisbeleid. Foto: Henk Lindeboom, Anefo, HGA

In de loop van november 1974 meld ik me aan bij de ABVA voor het lidmaatschap van de bond. Het lidmaatschap is kosteloos voor dienstplichtigen en dienstweigeraars. Leden ontvangen het bondstijdschrift *De Ambtenaar*, een saai ogend blad dat op krantenpapier is gedrukt. Het bevat veel advertenties in de trant van *Adjunct commies A gezocht ter secretarie van Gemeente (...)*. Abva-leden, waaronder ik, merken dat de leiding van de afdeling Den Haag - vooral de voorzitter - op een nogal ouderwets-autoritaire manier denkt te kunnen besturen. Een aantal Haagse leden, waaronder ik, besluit binnen de bond samen te werken en zo ontstaat in mei 1976 'de groep van kritiese Abva-leden'.

In januari 1978 brengt de groep een 'platformtekst' uit: "We hebben bij de bestuurders steeds aangedrongen op mobilisatie van de bond, maar wel onder voorwaarde dat daar ook de leden bij betrokken moeten worden. (...) Naast werkenden moeten ook werklozen, huisvrouwen, stagiaires, scholieren en studenten lid kunnen worden van de bond." We zijn bang dat het bestuur in plaats van de afdelingsvergadering een ledenraad zal instellen, waardoor invloed van leden op het beleid moeilijker wordt. Onze bemoeienissen worden niet op prijs gesteld, een bestuursgezin lid uit zelfs bedreigingen. Het bestuur kiest eerder voor behoud dan vernieuwing. Ergens in die tijd spreekt Jaap van de Scheur van het landelijke ABVA-bestuur de vergadering toe. Hij benadrukt, meer en beter dan het afdelingsbestuur, de noodzaak om in actie te komen. Voor zover ik nog weet, besluit het platform om na dit optreden onze activiteiten op

te schorten. Terugkijkend zijn de meeste van onze wensen van destijds inmiddels bij de FNV in vervulling gegaan.



Jaap van de Scheur. Foto: website Solidariteit

In 1979 bezetten honderd ABVA-leden uit de sector Welzijnzorg en Maatschappelijk Werk drie uur lang een van de twee gebouwen van het ministerie van CRM, uit protest tegen maatregelen van de regering. Een anti-staker (CRM-ambtenaar) wil binnendringen en slaat met een geleende fietsketting een ruit van een deur in, maar slaagt daar niet in. In 1980 verhuist de ABVA naar Zoetermeer en kort daarna fuseert de ABVA met de KABO tot Abvakabo FNV. De afdeling Den Haag van de Abva verhuist ook, van het Sweelinckplein naar Het Kleine Loo.

Verdere acties:

- FNV-voorzitter Wim Kok maak ik voor het eerst in den lijve, als spreker, mee bij een actie op het Binnenhof tegen het beleid van het kabinet-Van Agt (1977-1981).
- Als de Poolse vakbond Solidarnosc in 1981 de knel komt, vindt er een solidariteitsbetoging voor de Poolse ambassade plaats.



Actie voor 6% loonsverhoging en tegen hoge werkdruk in de gezondheidszorg, maart 1991. Foto: Jan Lankveld

- Op 12 maart 1982 sluiten ongeveer driehonderd ambtenaren de landelijke actiedag tegen verlaging van het ziektegeld af in het wijk- en dienstencentrum De Loods aan de Herman Costerstraat.
- Abvakabo organiseert veel acties tegen de verlaging van de ambtenarensalarissen eind 1983. Zonder veel resultaat.
- In 2004 vindt in Amsterdam de grootste vakbondsmanifestatie ooit in Nederland plaats: 300.000 mensen zijn op de been. Tegen de plannen van het tweede kabinet-Balkenende om, onder meer, te bezuinigen op de sociale voorzieningen. Ook uit Den Haag nemen veel leden aan de actie deel. De actie heeft succes, regeringsplannen worden ingetrokken of afgezwakt.

Eind 2006 en begin 2007 zijn er acties in verband met de afloop van de CAO-Rijk en de wensen voor een nieuwe CAO vanaf 1 januari 2007. Vanuit ons ministerie van OCW nemen zo'n vijftig vakbondsleden deel aan een demonstratie die ook langs het ministerie voert (op het ministerie werken meer dan duizend mensen). Collega's staan achter de ramen wel toe te kijken, maar sluiten zich niet aan. Een slappe houding vind ik. In september 2010 en februari 2011 houdt Abvakabo FNV manifestaties op het Plein en het Malieveld met het motto 'Samen sterk voor het publieke werk!'. De demonstranten komen op voor een eerlijke verdeling van de lasten en tegen bezuinigingen op de publieke sector.

Momenteel heeft de FNV een Vakbondshuis ingericht op de Herengracht, geopend op 1 mei 2018.

Koert Vrijhof
koert.vrijhof@gmail.com

Ik denk dat ik beter schrijf

Op de vraag wat het beste jeugdboek is dat tot nu toe in de Nederlandse taal geschreven is, valt geen zinnig antwoord te geven.

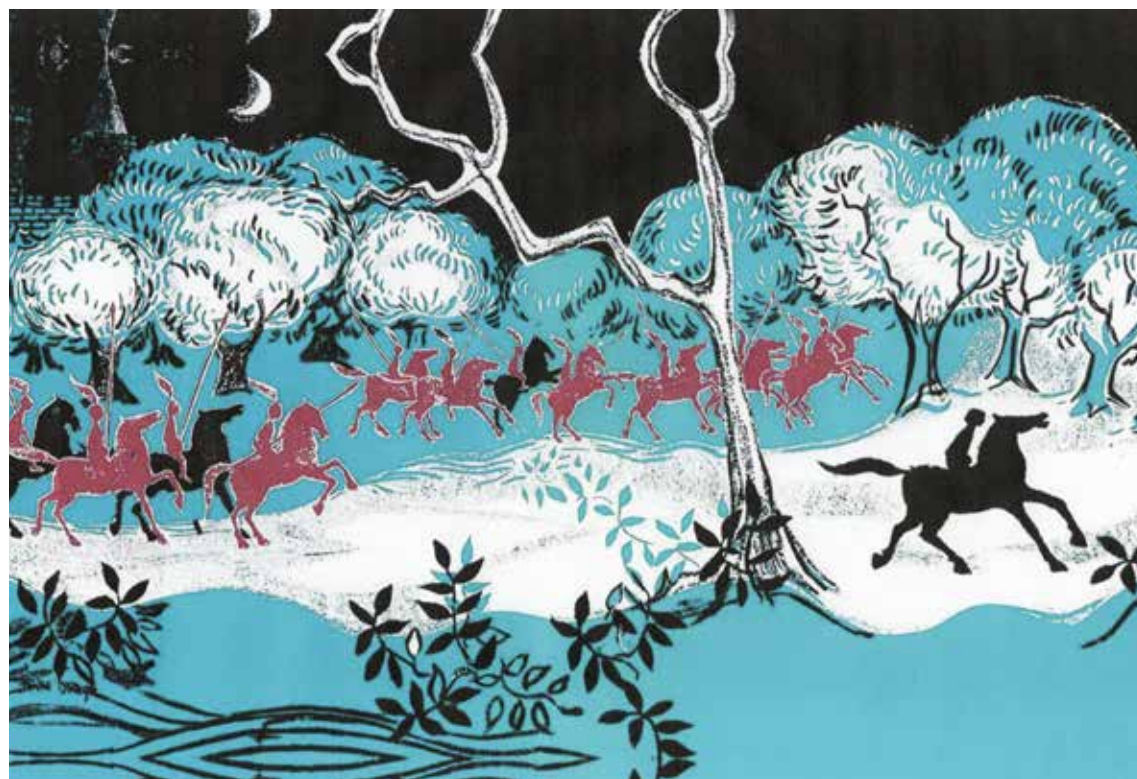
We hebben vaak de neiging om van alles en nog wat op een rijtje te zetten, maar in dit geval heeft dat geen zin. Daarvoor verschillen al die boeken veel te veel van elkaar. Wél is het zo, dat er maar weinig schrijvers en schrijfsters zijn die hun eigen boeken illustreren. Dit artikel gaat over een schrijfster die dit wel deed en nog goed ook.

Antonia Johanna Dragt is op 12 november 1930 in Batavia in Nederlands-Indië geboren. Haar vader, Andries Dragt, was verzekeringsdeskundige bij de Nillmy en haar moeder heette Alida Francina Meeldijk. Tonke, zoals Antonia genoemd werd, had twee zusjes, Corlien en Ada. Toen Tonke twaalf jaar oud was, kwam ze in een Japans interneringskamp terecht. In 1945 vertrok Alida met haar drie kinderen naar Nederland. Ze gingen in februari 1946 in de buurt van de ouders van Alida in Dordrecht wonen. Het was een van de koudste winters ooit, dus ze wilden maar wat graag terug naar Indië. Vader reisde voor zijn werk heen en weer tussen Nederland en Indië en nam zijn gezin in 1947 weer mee terug naar Nederlands-Indië. In 1949 kwam het hele gezin voorgoed naar Nederland.

Tonke slaagde voor het eindexamen HBS in Dordrecht en vervolgens ging ze van 1950 tot 1955 naar de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Hoewel ze oorspronkelijk linkshandig was, kon ze met beide handen schrijven en tekenen. In die tijd was het nog gebruikelijk om dat linkshandig zijn af te leren, voor zover dat al mogelijk is. Het gezin woonde in die tijd op de Laan van Poot. Ze was al tijdens haar studie aan de Academie tekenlerares op een lagere school in Den Haag en daarna op de Tweede Christelijke Huishoudschool in de Maarsbergenstraat in onze stad. Later ging ze lesgeven op het Gemeentelijk Lyceum Rijswijk aan de Van Vredenburgweg. Tot 1980 heeft ze voor de klas gestaan. Toch zou ze beroemd worden als schrijfster van jeugdboeken. Hoe is dat zo gekomen?

Om te beginnen heeft Tonke als kind al verhalen geschreven en haar vader kon ook goed vertellen, dus ze had het niet van een vreemde. Zo heeft ze samen met

een vriendinnetje, Tineke Straub, tijdens de internering in het Jappenkamp al een boek geschreven met als titel *De jacht op de Touwkleurige*. Het gaat over een voortvluchtige boef met touwkleurig haar. Tijdens de tekenlessen die ze gaf, vertelde ze vaak spannende verhalen. Zo hoopte ze de fantasie van de leerlingen op te wekken zodat er fantasievol-



De omslagtekening van 'De brief voor de Koning'

le tekeningen uit hun handen kwamen. Ook las ik dat ze aan het begin van haar carrière als tekenlerares nogal eens moeite had met orde houden. Dan vertelde ze het begin van een meestal spannend verhaal, waarna ze beloofde het af te maken als de leerlingen zich tijdens de les gedroegen. Dit werkte naar ik begrepen heb uitstekend. Ze kon dan ook prachtige verhalen vertellen én opschrijven en bovendien illustreerde ze haar boeken zelf.

Tonke was niet de eerste in haar familie die les ging geven. Haar grootvader van vaderskant was hoofd van een school in Indië. In 1961 gaf de uitgeverij Leopold haar eerste boek uit: *Verhalen van de tweelingbroers*. Er zouden nog vele boeken en verhalen



Prijs Kinderboek van het jaar 1963 door mr L.B. van Ommen uitgereikt aan Tonke Dragt op 25 oktober 1963. Fotocollectie Anefo, Wikimedia commons

volgen. Zo'n vijfenveertig! Ze was in de jaren zeventig in de Rozenstraat in een benedenwoning op nummer 76 gaan wonen. Later kwam daar de bovenverdieping op nummer 78 bij. Ze woonde toen boven en beneden was haar atelier. Haar huis leek wel een museum vol poppenhuizen, collages en tekeningen. Haar tweede boek *De brief voor de koning*, dat in 1962 verscheen, is maar liefst in 34 verschillende talen uitgegeven. Ook schreef ze een serie van acht deeltjes voor het basisonderwijs. Ze heeft diverse bekroningen voor haar werk gekregen, zoals de voorloper van de Gouden Griffel, de Nienke van Hichtumprijs, Vlag en Wimpel en de Griffel der



Maarsbergenstraat 169, Christelijke Huishoudschool, waar Tonke Dragt tekenles heeft gegeven. Foto: Dienst voor de Stadsontwikkeling, Haags Gemeentearchief

dan teken

ze benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Hoewel ze het liefste thuis wilde blijven wonen, is ze uiteindelijk naar het woonzorgcentrum Uitzicht in de Zonnebloemstraat gegaan. Hier is ze op 12 juli 2024 overleden.

Zelf heeft ze over haar werk gezegd: "In mijn boeken moeten de hoofdpersonen vaak belangrijke en moeilijke keuzes maken die tegen de wens van de omgeving ingaan. Ik probeer altijd aan de lezers mee te geven; wat er ook gebeurt, volg je

Tonke heeft zich ook wel eens aan een gedicht gewaagd. Voor het Kinderboekenweekgeschenk eind jaren zeventig schreef ze onderstaand gedichtje, dat helaas nooit is gepubliceerd.

*Saurisch Vers 3
Elk beest is proletauiër
naast de brontosauriër.
Zo een zult ge nooit meer
ontmoeten:
van staart tot kop zeventig voeten.
Ruim twintig meter van kop tot
staartje,
dat wil zeggen een gevaartje.*

Op zoek naar gegevens over Tonke Dragt, kwam ik via via aan het telefoonnummer van haar zus Ada. Hoewel ze aanvankelijk niet veel over haar zus wilde vertellen, veranderde dit al snel toen we erachter kwamen dat we allebei in de jaren vijftig van de vorige eeuw op de kweekschool van het Haagsch Genootschap hebben gezeten. Een deel van ons verleden kwam zo weer ter sprake en dat deed ons goed. Ik vertelde haar dat ik een artikel over haar zus voor De Haagse Tijden wilde gaan schrijven en dat leek haar een uitstekend idee.

De naam De Haagse Tijden zei haar niet veel, totdat ze me het volgende verhaal vertelde: "Enkele maanden voordat Tonke overleden is, was ik bij haar en ze liet me een krantje zien



Een foto van Tonke uit 1964. Foto: Nationaal Archief

dat met een zekere regelmaat bij het verzorgingshuis waar ze toen woonde in de hal lag. Op de middenpagina staat een verhaal dat iets met koningen te maken heeft en ook het boek *De brief voor de koning* van Tonke wordt erin besproken. Tonke vond het een goed artikel, ook al omdat er uitgelegd wordt wat het verschil tussen jeugdboeken en boeken voor volwassenen is. Hierbij wordt de bekende zin uit een gedicht van Elsschot "want tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren" gebruikt en daar was Tonke het ten dele mee eens. Ze vond dat ze niet voor kinderen schreef of voor volwassenen, maar voor mensen. Maar vooral

de tekeningen die erbij staan, vond ze indrukwekkend." Het duurde even tot het tot me doordrong dat het hier om het artikel gaat dat in de uitgave van De Haagse Tijden van 16 april van dit jaar staat en laten die tekeningen nu door mijn jongste zoon Taco gemaakt zijn. Toen ik Ada dit vertelde, kon ons gesprek helemaal niet meer stuk, dat begrijpt u.

Een originele en eigenzinnige schrijfster met een grote verbeeldingskracht is overleden. Wie van ons kent haar boeken niet?

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl



Illustratie uit de verhalenbundel 'Als de sterren zingen', 2017

Griffels; de prijs voor het beste jeugdboek aller tijden. Voor haar hele oeuvre kreeg ze in 1976 de Staatsprijs voor kinder- en jeugdliteratuur en in 2001 werd

eigen inzicht en maak dan je eigen keuze. Als schrijfster ben je eigenlijk nooit uitgeschreven, dus misschien zit mijn mooiste boek nog in de pen. Ik denk dat ik beter schrijf dan teken."



Dit boek verscheen in 1969



Haar eerste boek 'Verhalen van de tweelingbroers' uit 1961



Omslag Brief voor de koning eerste druk

Ronald McDonald Huis Den Haag viert zilveren jubileum

Al 25 jaar in actie voor zieke kinderen en hun ouders

Vanaf de parkeerplaats van Madurodam is het al duidelijk, hier wordt vandaag iets bijzonders gevierd! Dankzij prachtige foto's die levensgroot staan opgesteld langs het voetpad, krijg je als bezoeker een mooi inblikje in de rijke geschiedenis van 25 jaar Ronald McDonald Huis. Een plek die kan bestaan dankzij vrijwilligers en sponsors.

"25 jaar, een bijzondere mijlpaal voor Ronald McDonald Huis Den Haag. En u bent hier allemaal aanwezig omdat u een onmisbare bijdrage heeft geleverd aan het ontstaan of voortbestaan van dit prachtige Huis". Zo opende Joyce van der Helm, manager Ronald McDonald Huis Den Haag, de jubileumavond in de foyer van Madurodam. Met muzikale optredens en toespraken werd stil gestaan bij de ongeveer 12.000 gezinnen die de afgelopen jaren in het Huis logeerden én vooral bij de 140 vrijwilligers die het Huis en de Huiskamers draaiende houden.

Onderscheiding

Eén van de vrijwilligers van het eerste uur is Ellen. Met haar achtergrond in de verpleging wist zij uit eigen ervaring hoe belangrijk het is voor een ziek kind om zijn of haar ouders dichtbij te hebben. "Ik kan me vooral de bijzondere diensten herinneren, bijvoorbeeld tijdens Kerstavond. Juist tijdens de feestdagen zijn de ontmoetingen zo persoonlijk, je hebt diepgaandere gesprekken." Maar liefst 6 vrijwilligers zijn al 25 jaar bij het Huis betrokken. Zij werden nu natuurlijk in het zonnetje gezet. Een oorverdovend - en zeer terecht - applaus klonk toen zij op het podium stonden!

Elf vrijwilligers van het team, die al meer dan tien jaar voor Ronald McDonald Huis Den Haag werken, werden door Burgemeester Jan van Zanen



Foto uit het archief: An Roelvelde die het bed opmaakt

deze bijzondere avond onderscheiden met een Stadsspel. De decorandi waren enorm verrast en vereerd!

Bedankje voor de hele familie

Eerder op de dag waren oud-gasten en vrijwilligers met (klein-)kinderen welkom in Madurodam. Zij konden met elkaar het attractiepark beleven en werden enorm verwend. Ijsjes, taart en schmink, het was echt feest! Het mooiste moment was toen een familie die drie jaar geleden in het Huis verbleven, waarvan de drieling veel



Foto uit het archief: Willi en Ellen



Vrijwilligers 25 jaar in dienst. Van links naar rechts: José, Margret, Ellen, Anne-Marie, Ingrid en Willi en Joyce van der Helm spreekt ze toe. Foto: Michel Heerkens.

te vroeg geboren was, vrolijk en wel met z'n allen de foyer binnen kwamen huppelen om het feest mee te vieren. Een bijzonder weerzien voor iedereen!

Ronald McDonald Huis Den Haag niet kan bestaan zonder de onmisbare hulp van vrijwilligers en fondsen. Zo mooi om te zien, dat je door samen te werken zo iets prachtigs kan organiseren. Met alle losse stenen, bouwen we samen een thuis.

De komende 25 jaar

"Kijkend naar de toekomst zullen wij zoveel mogelijk inspelen op de behoeften van de gezinnen in een veranderend zorglandschap", aldus manager Joyce. "We hopen natuurlijk nog

25 jaar een tijdelijk thuis, maar ook meer dan dat te kunnen bieden aan ouders. Met de nieuwe Huiskamer op de Kinderafdeling in het JKZ, kunnen we meer

ouders ondersteunen tijdens de ziekenhuisopname van hun kind. Ook degenen die onverhoopt geen plekje hebben in het volle Ronald McDonald Huis." De behoefte is dus overduidelijk en met alle kleine bijdragen kunnen we samen iets groots creëren.



Ronald McDonald Huis Den Haag

Keeping families close™



Op 22 oktober 1999 was de feestelijke opening van het 9e Ronald McDonald Huis op het dak van het Juliana Kinderziekenhuis in Den Haag. Ed Nijpels overhandigde Tessa Coolen de sleutel van het Huis en bood haar een reproductie aan van Femma Sijsma's schilderij 'Thuis ver van huis' dat in elk Ronald McDonald Huis hangt.

Over Ronald McDonald Huis Den Haag

Ronald McDonald Huis Den Haag biedt al 25 jaar ouders en broertjes en zusjes van kinderen die zijn opgenomen in het Juliana Kinderziekenhuis een warm thuis. Het Huis, op de 3e etage van het Kinderziekenhuis, telt 6 gastenkamers en het is voor ouders van zieke kinderen een plek om tot rust te komen en steun te vinden bij andere ouders en vrijwilligers. Er zijn faciliteiten zoals een fijne woonkamer, een grote keuken en een wasruimte, zodat het gezinsleven ondanks alles nog enigszins kan doorgaan. De dagelijkse leiding van het Huis is in handen van een klein managementteam, dat hulp krijgt van een onmisbare groep van 140 vrijwilligers. Ronald McDonald Huis Den Haag krijgt geen subsidie van de overheid en is afhankelijk van regionale donateurs, sponsors en vrijwilligers.



In Madurodam werd het 25-jarig jubileum van het Ronald McDonald Huis gevierd. Foto: Michel Heerkens

Vroem, Vroom...

*In elke editie van De Haagse Tijden stapt
autojournalist John Vroom weer even in een
auto die vroeger door Den Haag reed.*



Ford 12M

In de jaren zestig en zeventig was Ford in Nederland het ideale merk voor de gezinsauto. In 1966 introduceerde Ford de vernieuwde 12M. Onze burens aan de Carel Reinierszkade kochten dit model, een leraar Engels aan de Van Hoogstratenschool, de ouders van een vriend René Kuiper. Kortom, overal waar je keek in Den Haag zag je dit model.



Hij werd geproduceerd van 1966 tot 1970 en had onder de motorkap een viercilinder 1305 cc benzinemotor met 50 pk en een topsnelheid van 130 kilometer. In 1967 stond hij in de prijslijst voor 6.595 gulden. Het eerste wat mij te binnen schiet bij dit model was de vreemde wijze hoe je met de stuurversnelling de achteruit moest inleggen. Versnellingsknop uittrekken en dan naar je toe halen en omhoog. Eigenlijk zoals je hem in de eerste versnelling zette. Ja, als ik heel eerlijk ben, heb ik deze 12M altijd als een saai

auto beschouwd. Er was niks mis mee, maar er was ook niks aan. Hij miste voor mij karakter, maar Duitse degelijkheid was er in optima forma. Het meest creatieve vond ik nog het ontwerp van de sleutels, die ik overigens nog in mijn sleutelcollectie uit die tijd heb. De 12M was strak vormgegeven met het nodige chroom. De grille oogde een beetje als kippengaas en het toeval wil dat deze 12M in de folder die ik voor mij heb liggen, is gefotografeerd op een boerenerf tussen allemaal kippen. Toeval? De 12M was leverbaar als tweedeurs

Sedan, vierdeurs Sedan, Coupé en als Stationwagon, die de Turnier werd genoemd. Zoals gezegd was hij een echte gezinsauto in die tijd, want hij had ruimte volop. Doordat het een voorwielaandrijver was, was de vloer vrijwel vlak en dat droeg ook bij aan dat ruimtelijke aspect. De bagageruimte was ook zeer ruim en mooi vierkant. Het interieur was eveneens helemaal op comfort ingesteld. De voorstoelen waren volledig verstelbaar en het driespakige stuur was voorzien van een veiligheidsbekleding, net als het

dashboard en de zonnekleppen. Over het dashboard gesproken; wat zag dat er clean, strak en dus typisch Duits uit. Achter het stuur een langwerpige unit met fraaie chroomrandjes, met daarin drie klokken. In het midden de snelheidsmeter met kilometer-teller. Links daarvan een klok waarin de benzinemeter was opgenomen en rechts een lege klok, want daar kon je als optie een klokje voor bestellen. Links en rechts van de klokken een langwerpige tuimelschakelaar voor het licht en de ruitenwissers. In het midden van het dashboard

twee langwerpige vakjes met ook een chromen randje. In de onderste zaten de schuifjes van de verwarming en de ventilatie en in de bovenste zat niets, want daarin kon je als optie een radio bestellen. En daarnaast het dashboardkastje. Ik kan niet anders zeggen dan dat het er allemaal netjes en verzorgd uitzag. Rijden met deze Ford was enorm comfortabel en lag door zijn voorwielaandrijving prima op de weg. Keurige gezinsauto!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

de SUITE
beter slapen in eigen stijl

Naar wens
bezoeken wij
u op afspraak
thuis.

makkelijk opstaan

FPS-technologie

uitgebreid programma

en zelfs als twijfelaar

Voor u gemaakt

Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden. Als voortrekkers in comfort-bedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Zo kan uw bed of het bed van uw partner van alle functies en gemakken worden voorzien zonder dat het van het partnerbed is te onderscheiden.

Beter ontspannen met geluid

Weldadig en uiterst gewaardeerd zijn onze bedden met FPS-technologie. Subtiële geluidsgolven zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen die stress of trauma ervaren, spierklachten of neuropathische pijn hebben dan wel veel spanning opbouwen, zoals bij de ziekte van Parkinson.

Showroom of advies thuis

Uw bezoek aan De Suite is beslist de moeite waard. Bedden en kasten staan fraai opgesteld en u kunt dan ook kijken in het atelier en bij de productie. Als een bezoek aan huis u beter past of u wilt een deel van uw bestaande bed behouden, dan bezoeken wij u op afspraak thuis. Bel dan voor een afspraak 0182-37 50 22

de SUITE
beter slapen in eigen stijl

showroom en productie: Ambachtweg 10 2841 LZ Moordrecht
di, t/m za. 10.30 - 16.30 uur 0182 375 022 www.desuite.nl

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten
Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten
In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

BAZ After Hours

Museum Beelden aan Zee lanceert *After Hours*, een avondprogramma tussen sculpturen waar je zintuigen worden geprikkeld door aanstormend talent uit Den Haag. *The Grey Space in the Middle* is meer dan alleen een venue in Den Haag; het is een levend experiment waar kunst, muziek, digitale cultuur, food, wetenschap en ideeën samenkomen. Op 1 november verhuist ze voor één avond naar museum Beelden aan Zee, waar toekomstige residenten uit haar multidisciplinaire artist-in-residence programma optreden tussen de sculpturen van Joan Miró, en waar kunstenaar Mattia Papp een eetbaar kunstwerk opdiend tussen de gipsen van Jean Arp.

Wanneer & waar: vr 1 nov, 18.00-22.00u, Museum Beelden aan Zee, Harteveltstraat 1
Meer info via beeldenaanzee.nl

Allerzielen

Ervaar een bijzondere avond tijdens *Dichterbij de dood*, een mooi evenement met Allerzielen. *Dichterbij de dood* vindt dit jaar alweer voor de negende keer plaats op de begraafplaats Oud Eik en Duinen. Veertien dichters hebben een speciaal gedicht geschreven die zij zullen voordragen aan de bezoekers. De dichters zijn verbonden aan schrijvers en kunstenaars die liggen begraven op Oud Eik en Duinen. Er is ook de mogelijkheid om een kaarsje te branden.



Wanneer & waar: vr 1 nov, 18.45u, Begraafplaats Oud Eik en Duinen

Wandeling Den Haag en Slavernij



Loop mee langs historische locaties zoals het voormalige Ministerie van Koloniën of de plek waar Anton de Kom onderzoek deed voor zijn boek *Wij slaven van Suriname*. Velen denken bij het slavernijverleden in Nederland aan handelsstad Amsterdam of havenstad Middelburg, maar Den Haag speelde al vanaf de zeventiende eeuw een centrale rol in de totstandkoming, de handhaving en de afschaffing van de slavernij. In het Haagse straatbeeld zijn sporen van deze geschiedenis nog altijd zichtbaar. Verschillende locaties herinneren ons tot op heden aan het slavernijverleden en maken onderdeel uit van deze stadswandeling van een uur, onder begeleiding van een gids.

Wanneer & waar: zo 3 & zo 17 nov, 14.00u, Haags Historisch Museum
Meer info via haagshistorischmuseum.nl

Janneke Vreugdenhil - Eetverhalen

Culinair journalist en kookboekenschrijver Janneke Vreugdenhil gaat in gesprek met drie 'foodies' uit Syrië, Oekraïne en Afghanistan. Met hapjes uit hun keuken en een muzikaal intermezzo met zangeres Merel van Geest en pianist Wim Voogd. Gasten zijn Iryna Solodovnykova (Oekraïne), Ahid Alahi (Syrië) en Asma Naimi (Afganistan). Zij vertellen over hun eetcultuur, (familie)recepten en ingrediënten. En ze geven de beste eettips in Den Haag en daarbuiten. Tijdens de bijeenkomst eet je een klein hapje waardoor je letterlijk hun verhalen kunt proeven. Leonard Bernstein componeerde vier liederen over eten en recepten onder de naam *La bonne cuisine*. Het wordt uitgevoerd door zangeres Merel van Geest en pianist Wim Voogd. Dit programma is samengesteld door Haags Verhaal in samenwerking met Bibliotheek Den Haag. Gratis toegang, aanmelding via website is verplicht (want vol is vol).



Wanneer & waar: do 7 nov, 17.00u, Centrale Bibliotheek, Spui 68
Meer info via bibliotheekdenhaag.nl

Korenfestival Lutherse Kerk

Op 9 november kun je genieten van een feestelijke koormiddag in de prachtige Lutherse Kerk. Daar laten acht heel verschillende koren hun stem horen. A capella, met pianobegeleiding of samen met het bijzondere orgel van de Lutherse Kerk.



Deelnemende koren: Archicapella, Voces del Mundo, Concertkoor Rijswijk, Vivace, Cantorij Maarten Luther, Volk, Haags Vrouwenkoor, Hagacantare. Je kunt de hele middag komen luisteren of een gedeelte. Ieder koor zingt twee blokken van 15-20 minuten. Toegang is vrij, een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

Wanneer & waar: za 9 nov, 12.00-17.00u, Lutherse Kerk, Lutherse Burgwal 9

Familiezondag

Iedere tweede zondag van de maand, tussen 10.00 en 15.00 uur, is er een programma voor jong publiek en hun families in Amare. Amare, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium werken tijdens de familiezondagen samen aan bijzondere ontmoetingen tussen musici, studenten, dansers en publiek. Met een gevarieerd en verrassend programma kun je samen met je (klein)kind op een laagdrempelige manier kennismaken met kunst, muziek en dans. Zo kom je bijvoorbeeld in aanraking met klassieke muziek, reggae, techno, Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse beats en lieve kinderliedjes. Ook zijn er dansvoorstellingen met workshops. Deze zijn verspreid over het hele theaterseizoen. Iedere Familiezondag zijn er doe-activiteiten; van gezellig lezen of verkleiden tot workshops door jonge beeldende kunstenaars, muziekworkshops door studenten van het Koninklijk Conservatorium of leden van het Residentie Orkest. Kortom, gratis kunsteducatie en kunstbeleving om van te smullen.



Wanneer & waar: zo 10 nov, Amare, Spuiplein 150
Meer info via amare.nl

Liefhebben - Laura van Dolron

Liefhebben is een stand-up filosofische voorstelling over liefde en verdriet en hoe ze vaak samen optrekken. Tijdens deze voorstelling gaat Laura van Dolron het gesprek aan met het publiek. Deze koningin van de kwetsbaarheid en van de monologen overwon haar schroom (want zoals veel mensen in de spotlight is ze eigenlijk verlegen) en speelt haar hartverwarmende klassieker *Liefhebben* als aanleiding voor het gesprek. Laura gaat voor in de krachtige kwetsbaarheid waar ze zo bekend om staat. In de hoop dat jij volgt. Dus luister, lach, vraag en praat mee. Samen gaan we op zoek naar hoe je dat doet: écht liefhebben - dus elke avond is uniek.



Wanneer & waar: di 12 nov, 20.00u, Zeeheldentheater, Trompstraat 342
Meer info via zeeheldentheater.nl

Lezen aan boord

De boekenkist aan boord van mijn eerste schip, de Amsteland van de N.V.t.v.v. de Koninklijke Hollandse Lloyd, waar ik als leerlingstuurman (roepnaam ‘leraar’) in de jaren vijftig een verplicht jaar dienstdeed, was niet primair de reden. Het lezen was al in mijn jeugd begonnen: *Kees de Jongen*, de strips van *Bulletje en Bonestaak* (reizend als verstekelingen aan boord van een koopvaardijship), later de *Minnebrieven* en de ideeën van Multatuli, maar ook *Kamertjeszonde* van Herman Heijermans, de gedichten van scheepsarts Slauerhoff, de wonderbaarlijke avonturen van Jules Verne en zo meer.

In die bewuste boekenkist aan boord, elke reis een nieuwe, verstrekt door nu eens de protestantse zending, dan weer de katholieke missie, zaten tussen de

ongeveer honderd merendeels brave en stichtelijke boeken (w.o. altijd Pastoor Poncke en Hollands Glorie), ook wel enkele buitengewone, zoals vertalingen

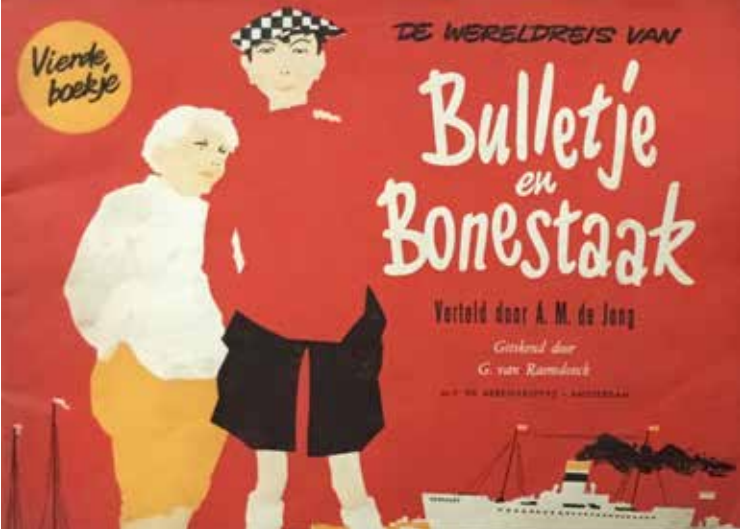
van *Moby Dick* van Melville en *Naar de vuurtoren* van Virginia Woolf.

Ook *De Werkers van de Zee* van Victor Hugo herinner ik me nog wel. Mij verschaftte deze lectuur de broodnodige afleiding in het toch wel erg routineuze, zo niet saaie bestaan dat het leven aan boord van een schip op de grote vaart nu eenmaal met zich meebracht. Al was er dan wel af en toe een spuitende walvis in zicht en natuurlijk ’s nachts de weergaloos mooie sterrenhemels, met onder andere het Zuiderkruis dat wij hier in het Noorden nooit te zien

krijgen. In dat eerste jaar voer ik met het s.s. Amsteland vier keer op en neer van Amsterdam naar Buenos Aires, onderweg stookolie innemend op het Kaap Verdische eiland St. Vincent, en stukgoed en bulkwaar lossend en/of ladend in tussengelegen havens als Montevideo, Santos en Pernambuco. Tijdens zo’n heen- en terugreis verslond ik dan zo’n twee of drie van de hierboven genoemde boeken en groeide bij mij het voornemen dat als ik straks eenmaal thuis

aan de wal was, dan zou ik toch... En ja hoor, na een paar jaar kwam het er eindelijk van; na een laatste kustreis van Amsterdam naar Liverpool v.v. lonkten de benodigde bibliotheken en boekhandels in het Haagje, en was er voor mij geen varen meer bij. De boekenkist aan boord had zijn rol naar mij toe zowel blijvend als dierbaar vervuld.

Theo van der Wacht
twacht@casema.nl



De wereldreis van Bulletje en Bonestaak, herdruk 1953



Multatuli



Herman Melville
Moby-Dick

OXFORD WORLD'S CLASSICS

Moby-Dick



De mooiste kerstreizen

Gewoon perfect geregeld

Kerst in het centrum van Berlijn	vanaf p.p.
5-daagse busreis	reiscode: kdber03 716
Kerst nabij historisch Heidelberg	vanaf p.p.
5-daagse busreis	reiscode: kdwl01 729
Kerst in Drenthe	vanaf p.p.
5-daagse busreis	reiscode: kdza01 769
Kerst in het Zwarte Woud	vanaf p.p.
8-daagse busreis	reiscode: kdend04 849
Kerst in sfeervol Wenen	vanaf p.p.
8-daagse busreis	reiscode: kdwen05 949
Kerst en Oud & Nieuw in Polen	vanaf p.p.
13-daagse busrondreis	reiscode: kdpl302 1249

Alle vanafprijzen zijn inclusief reserveringskosten, Calamiteitenfonds en SGR-bijdrage

www.dejongintra.nl/kerstreizen

Bel 0180 - 457 803 of ga naar je ANVR reisadviseur



HISTORISCH HOOG

RECORD GOUDPRIJS

Verkoop het nu, ik wil uw goud

€80,00

per gram
(basis fijnoud)

Zilverprijs € 850,- per kilo

U ontvangt direct de hoogste contantprijs voor sieraden: armbanden, kettingen, ringen enz., heel of kapot, tandengoud, munten, guldens, rijksdaalders, baren zilver: bestek, servies, diamant en briljant en horloges: Cartier, Rolex, Breitling, Omega enz.



De hoogste prijs sinds jaren!

POTMA EDELMETAAL

Papestraat 28, 2513 AW Den Haag

Al meer dan 40 jaar een vertrouwd adres

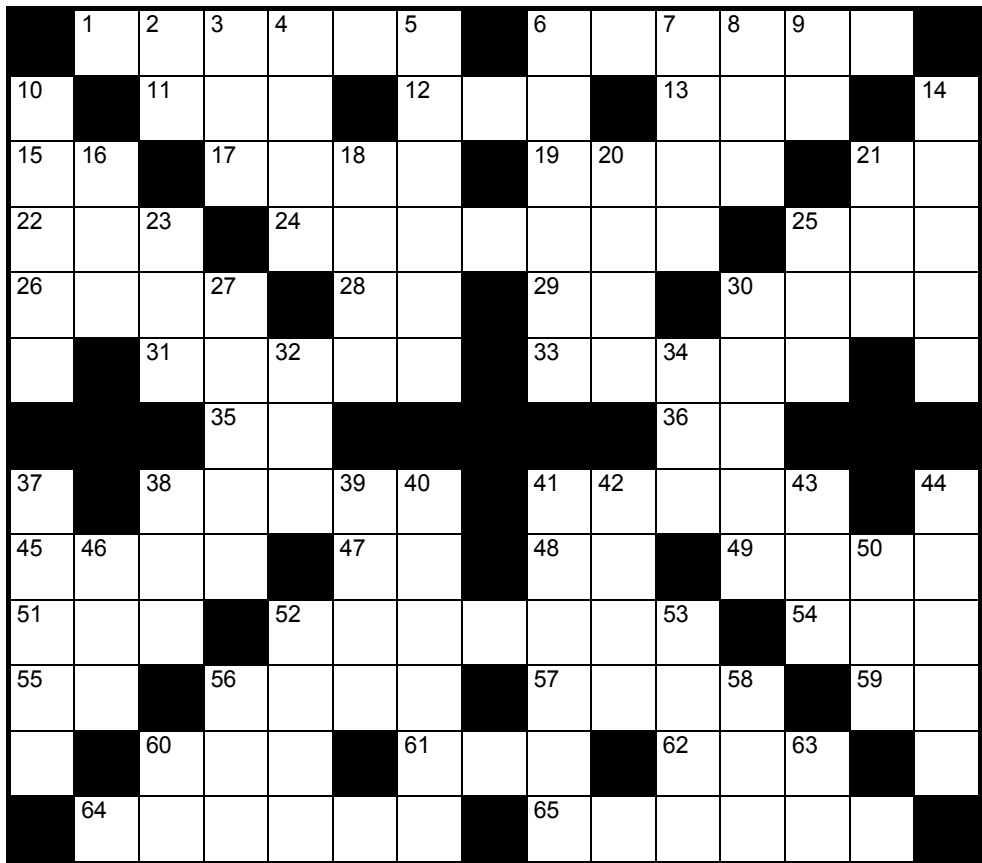
Bel voor een afspraak

Tel: 070 363 66 66, Di. t/m za. 11.00 – 17.00 uur

www.potma-edelmetaal.nl

Puzzelpagina

1 KRUISWOORDPUZZEL

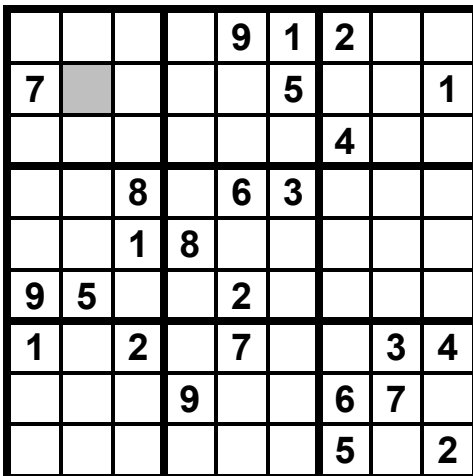
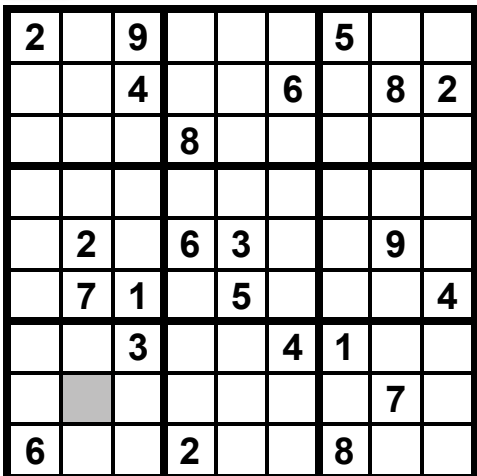


Horizontaal: 1 eetgerei 6 ski-onderdeel 11 op grote afstand 12 etcetera 13 voorzetsel 15 spil 17 balletrokje 19 gevierd persoon 21 oosterlengte 22 wiel 24 vakgenoot 25 maand 26 spelonk 28 voorzetsel 29 Frans lidwoord 30 zowat 31 ontvangkamer 33 open ruimte 35 zangnoot 36 de dato 38 Europeaan 41 muziektempel 45 warme drank 47 water in Friesland 48 Europese Unie 49 bladader 51 soort hert 52 smaldeel 54 venijn 55 voorzetsel 56 delfstof 57 omslag 59 dierengeluid 60 honingdrank 61 een zekere 62 ontkenning 64 dierenpension 65 Europese hoofdstad.

Verticaal: 2 en volgende 3 tennisterm 4 handigheid 5 pl. in Duitsland 6 deel v.h. oor 7 gehoorzaal 8 deksel 9 deel v.d. bijbel 10 speling 14 anders gezegd 16 plaaggeest 18 voetbalpool 20 insecteneter 21 domoor 23 fraaie kleding 25 delfplaats 27 graansoort 30 veldfles 32 watering 34 pl. in Gelderland 37 lus 38 watervlakte 39 droogvloer 40 lid 41 waterzuchtige zwelling 42 samenzang 43 zelfkant 44 egaal 46 vrouwelijk dier 50 gebogen been 52 lof bewijzen 53 herkauwer 56 lidwoord 58 Europeaan 60 pers. vnv. 63 vogelproduct.

10	7	23	13	35	41	40	14	25
----	---	----	----	----	----	----	----	----

2 SUDOKU



Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke Haagse sokken! U kunt de oplossingen tot donderdag 7 november mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win Haagse Harry Sokken - Model 'Standbeeld'

Limited edition! Ter ere van de Haagse Harry tentoonstelling in het Haags Historisch Museum Gemaakt van bamboe, dus duurzaam.

De sokken zijn ook online verkrijgbaar via www.haags.nl t.w.v. € 14,95 (excl. verzendkosten).



Oplossingen vorige editie:

Zweeds puzzel: Keukenkast

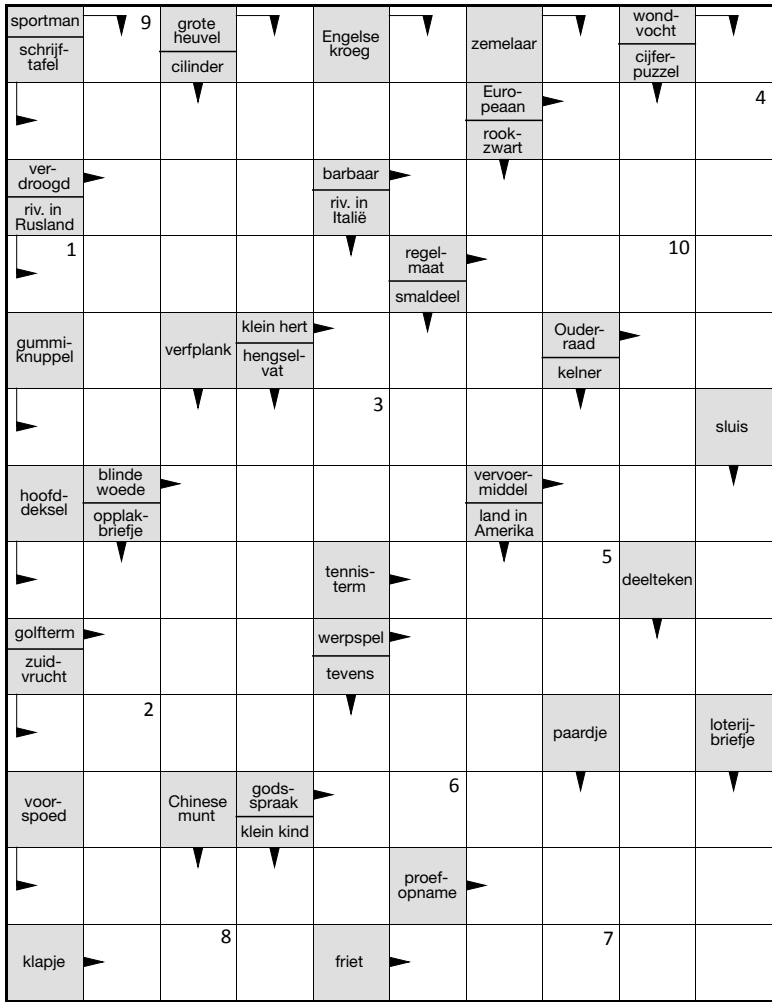
Sudoku: 8 - 6

Woordzoeker: Kasteeltoren

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs. De Haagse Harry Sokken, gemaakt van bamboe, gaan naar: *Wim Boersma*

U dient deze prijs zelf op te halen bij De Haagse Tijden op de Laan van Meerdervoort 174, Den Haag (tijdens kantooruren).

3 ZWEEDSE PUZZEL



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Kom jij weleens bij je wijkcentrum?

✓ Dé plek voor advies, ondersteuning, vrijwilligerswerk en activiteiten in de buurt. Je vindt ons door heel Den Haag: wijkz.nl

wijkz

voor elkaar

We doen meer dan je denkt!

- Reparatieservice
- Installatie
- Verkoop
- Advies



Radio Fortuin Electronic
Al sinds 1926 jouw specialist in televisies en audioapparatuur, met deskundig advies en service op locatie.

Bel Fortuin (Mike) en alles komt goed!

www.rfelectronic.nl • Westeinde 193a, Den Haag • 070-3801426